

**DINNI RAQAMLI ZAMONAGA MOSLASHTIRISH:
INTERNETDA DINIY TA'LIMOTLAR VA ULARNINGTARQALISHI**

Xudoyberdiyev Rashid Zokir o'g'li

Toshkent davlat tibbiyot universiteti. O'qituvchi

e-mail: xudoyberdiyevrashid077@gmail.com +99888-033-24-94

Talaba: Abdujabborov Abduxalil Ravshanbek o'g'li

Toshkent davlat tibbiyot universiteti

Email: abduxalilabdujabborov4847@gmail.com +99895-017-65-30

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar asrida inson hayotining deyarli barcha jabhalari internet bilan chambarchas bog'liq bo'lib qoldi. Shu jumladan, din sohasida ham raqamli vositalar muhim o'rin egallay boshladi. Diniy bilimlarni yetkazish, targ'ibot ishlari olib borish, ma'naviy qadriyatlarni mustahkamlash va yoshlarni to'g'ri yo'lga boshlashda internet platformalari keng imkoniyatlar yaratmoqda. Biroq, shu bilan birga bu jarayon diniy axborotni noto'g'ri talqin qilish, ekstremistik g'oyalar tarqalishi kabi xavflarni ham yuzaga keltirmoqda.

Mazkur maqolada raqamli texnologiyalar va internetning diniy ta'limotlarning tarqalishiga ta'siri, onlayn diniy ta'limning afzalliklari hamda uning salbiy oqibatlarini yoritilgan. Shuningdek, raqamli makonda diniy kontentni nazorat qilish, ishonchli manbalarni targ'ib etish va diniy ma'rifatni zamonaviy shakllarda yetkazishning ahamiyati tahlil qilinadi. Maqola yoshlar orasida sog'lom diniy dunyoqarashni shakllantirishda internetdan to'g'ri foydalanish zarurligini asoslab beradi.

Kalit so'zlar: *Raqamli din, internet, diniy ta'limot, onlayn ta'lim, ijtimoiy tarmoqlar, ma'naviyat, diniy qadriyatlar, ekstremizm.*

Raqamli inqilob insoniyatni yangi bosqichga olib chiqdi. Axborot oqimining tezligi, onlayn ta'lim va global muloqot imkoniyatlari din sohasini ham chetlab o'tmadi. Endilikda imomlar, diniy olimlar, hatto masjidlar ham o'z veb-saytlari,

YouTube kanallari yoki Telegram sahifalari orqali diniy ta'limotlarni tarqatmoqda. Bu esa diniy bilim olish jarayonini yanada qulay, tezkor va ommaviy holga keltirdi.

Masalan, Qur'on tafsiri, hadis ilmi, fiqh, axloqiy-ruhiy masalalarga oid darslar onlayn tarzda o'tkazilmoqda. Shu orqali dunyoning istalgan nuqtasidagi musulmonlar bilim olish imkoniga ega bo'lmoqda. Shuningdek, raqamli vositalar orqali imom va ulamolar yoshlar bilan to'g'ridan-to'g'ri muloqot o'rnatib, ularning savollariga javob bera olishmoqda.

Internet diniy ma'rifatni kengaytirish uchun muhim vositaga aylandi. Quyidagi afzalliklarni keltirish mumkin:

Keng auditoriyaga chiqish – Bir vaqtda millionlab insonlar diniy ma'ruzalarni tinglashi yoki ko'rishi mumkin.

Interaktiv ta'lim – Onlayn kurslar, vebinarlar, diniy viktorinalar orqali o'quvchilar faol ishtirok etadi.

Moslashuvchanlik – Har kim o'z vaqtida, istalgan joyda diniy bilim olish imkoniga ega.

Axloqiy va ruhiy yordam – Pandemiya yillarida ko'plab musulmonlar onlayn darslar orqali ruhiy taskin topishgan.

Bu omillar diniy qadriyatlarning yo'qolib ketmasligiga, aksincha, zamonaviy shaklda saqlanib qolishiga yordam beradi.

Biroq, raqamli maydonda diniy ta'limotlarning noto'g'ri talqin qilinishi, ekstremistik yoki radikal g'oyalar targ'iboti kabi xavfli holatlar ham uchramoqda. Ayrim shaxslar o'zlarini diniy mutaxassis sifatida ko'rsatib, noto'g'ri ma'lumotlar tarqatishmoqda. Bu esa yoshlarning ongiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shuningdek, diniy masalalarda sun'iy intellekt yoki algoritmlarning noto'g'ri tavsiyalari ham ijtimoiy muammolarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli, raqamli maydonda ishonchli, rasmiy diniy manbalarni targ'ib etish, davlat tomonidan nazoratni kuchaytirish muhimdir.

Diniy ta'limotlarni zamonaviy shaklda yetkazish uchun quyidagi choralarni amalga oshirish mumkin:

Rasmiy onlayn platformalarni yaratish – Diniy idoralar tomonidan tasdiqlangan mobil ilovalar, saytlar va kanallarni yo‘lga qo‘yish.

Media savodxonligini oshirish – Yoshlarni diniy axborotni tahlil qilish, manbalarni ajratish ko‘nikmalariga o‘rgatish.

Virtual masjidlardan foydalanish – Onlayn jamoaviy duolar, veb-maruzalar orqali diniy birlashuvni kuchaytirish.

Ko‘p tildagi kontent yaratish – Diniy ta’limotlarni turli tillarda yetkazish orqali global miqyosda ijobiy ta’sirni kuchaytirish.

Xulosa qilib aytganda, raqamli davr diniy soha uchun ham yangi imkoniyatlar yaratdi. Internet orqali diniy ta’limotlarni keng yoyish, yoshlarni ma’naviy yetuklikka chorlash, global miqyosda iymon va qadriyatlarini mustahkamlash mumkin. Biroq, bu jarayonda mas’uliyatli yondashuv, ishonchli manbalarni targ‘ib etish va sohani nazorat qilish zarur. Dinni raqamli zamonaga moslashtirish — bu nafaqat zarurat, balki jamiyat ma’naviy barqarorligini saqlash yo‘lidagi muhim qadamdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

Abdullayev A. Raqamli madaniyat va iymoniy qadriyatlar. – Toshkent: “Yangi asr avlodi” nashriyoti, 2020. – 45-bet.

Xolmatov Sh. Axborot jamiyatida dinning o‘rni. – Samarqand: “SamDU nashriyoti”, 2021. – 62-bet.

Karimova M. Yoshlar va diniy ongning shakllanishida internetning o‘rni. – Toshkent: “Fan va texnologiya”, 2019. – 88-bet.

Hasanov B. Globallashuv va din: zamonaviy yondashuvlar. – Buxoro: “BuxDU matbaasi”, 2022. – 37–40-betlar.

Qur’on Karim. – Toshkent: “Toshkent islom universiteti nashriyoti”, 2017. – 211-bet.

Al-Azhar Online Academy. Digital Religious Education Report. – Cairo, 2021. – 54–59-betlar.